

محور مقاله: خاک، فرهنگ، هنر و ترویج جایگاه آن

بررسی جایگاه خاک از دیدگاه دانش آموزان مقطع ابتدایی مدارس کرج

نظام اصغری پور دشت بزرگ^{۱*}، محمدرضا غریب رضا^۲، محمد زنوی راد^۳، آذین نوروزی^۴

^۱ دکترای ژئومورفولوژی، پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری کشور، تهران

^۲ استادیار پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری کشور، تهران

^۳ دانشجوی پست دکترای علوم اعصاب تکاملی، دانشگاه علوم پزشکی ایران

^۴ کارشناسی ارشد مدیریت منابع خاک، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان

چکیده

زمین تنها سیاره‌ای در کیهان می‌باشد که حیات بر روی آن وجود داشته و برای ما جایگاه مادر را دارد. خاک بستر زیست گیاهان، جانوران و انسان‌ها می‌باشد و در تاریخ تمدن بشر، ادیان و علم همواره جایگاه بی‌مانندی داشته و دارد. از این رو هرگونه آسیب به این جایگاه برای انسان‌ها و سایر موجودات عواقب جبران ناپذیری به‌همراه خواهد داشت. افزایش آموزش‌های زیست محیطی مستقیماً بر حفاظت از خاک و سایر پدیده‌های محیط زیست اثر می‌گذارد. این مطالعه با هدف بررسی جایگاه خاک از دیدگاه دانش آموزان مقطع ابتدایی صورت پذیرفت. به این منظور تعداد ۱۵۳ نفر از دانش آموزان دختر که در مقطع ابتدایی در سه مدرسه دکتر اسدی، شهید قندی و سوگند شهر کرج به تحصیل اشتغال داشتند، انتخاب و به سئوالات پرسش‌نامه محقق ساخته به صورت حضوری و انفرادی پاسخ دادند. بر اساس نتایج تعداد ۹۱ دانش آموز (۵۹/۵ درصد)، خاک را ماده‌ی تمیز و ۶۲ دانش آموز (۴۰/۵ درصد)، خاک را ماده‌ی کثیف و آلوده معرفی نمودند که این دیدگاه عموماً از طریق والدین و به ویژه مادران به آن‌ها منتقل شده است. نتیجه تحقیق حاضر ضرورت این موضوع را نشان داد، تا با ارائه آموزش‌های جامع اجتماعی در سطوح مختلف دانش‌آموزان، نگرش صحیحی از پدیده‌های طبیعی و بخصوص خاک برای افراد جامعه فراهم شود.

کلمات کلیدی: زمین و خاک، ارزش محیط زیست، مدارس کرج، آموزش

مقدمه

تصور کلی از محیط زیست از اواخر دهه ۱۹۶۰ میلادی و تداوم این حرکت تاکنون تغییر کرده و از اواسط دهه ۷۰ میلادی به دلیل آثار زیانبار حاصل از انباشت ترکیبات مختلف و خطرناک در محیط‌هایی نظیر خاک، آب سطحی و زیرزمینی، هوا و غیره به‌سوی پاکسازی محیط زیست در قالب آگاهی‌های علمی و عمومی همراه با تدوین مقررات و اجرای پروژه‌های متنوعی در این خصوص سوق داده شده است (صبور و همکاران ۱۳۹۵). در کشورمان نیز این موضوع به‌عنوان یک ضرورت نمایان بوده و به تغییر و تحول در رویکردهای محیط زیستی متناسب با مسایل و مشکلات متنوع در مناطق مختلف آن داریم. یکی از رویکردهای با اهمیت در این خصوص آموزش و تربیت کودکان و نوجوانانی می‌باشد که به زودی شهروند می‌شوند و رأی آن‌ها نه تنها بر روی محیط‌زیست مجاور خود اثر می‌گذارد، بلکه بر روی کشور و جهان نیز اثرگذار خواهد بود (شبیری و همکاران ۱۳۸۸). خاک یکی از ارکان اصلی محیط طبیعی و محیط زیست است و شکل‌گیری آن بر روی زمین موجب منحصر بفرود شدن این سیاره گردیده است. به‌طوری که بر طبق روش شناسی دینی، خاک ماده اولیه آفرینش انسان بوده و در قرآن به‌طور مستقیم این موضوع ذکر گردیده است (سوره حج، آیه ۵) و در عبری نیز که زبان کتاب تورات است، کلمه آدم هم معنی کلمه خاک می‌باشد. از سوی دیگر با نگاهی با روش شناسی علوم تجربی در می‌یابیم که زمین تاکنون در بین تمامی اجرام آسمانی منحصر بفرود بوده و یکی از جلوه‌های آن وجود خاک به‌عنوان بستر و فراهم آورنده شرایط زیست و ادامه حیات غالب موجودات زنده می‌باشد. در تاریخ تمدن بشر نیز جایگاه خاک کاملاً مشخص بوده و تحولات تمدنی در حوزه انقلاب کشاورزی، ساخت خانه و شهرها و آغاز تمدن، ساخت ظروف و سفالینه‌ها، خلق آثار در حوزه هنر و معماری و غیره در گرو وجود خاک بر روی کره زمین بوده است (امین سلماسی، ۱۳۹۶).

امروزه مسائل مربوط به خاک در اولویت برنامه‌های کشاورزی و محیط زیست در سرتاسر دنیا و سازمان‌های مربوطه، مانند سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو)، سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) و همچنین موسسات کشوری مانند معاونت آب و خاک وزارت جهاد کشاورزی، سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری، پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری، موسسه تحقیقات آب و خاک، سازمان محیط زیست، دانشگاه‌ها و غیره قرار

* ایمیل نویسنده مسئول: nasgharipour@gmail.com

دارد. بطوریکه در نشست علمی ۲۰۱۹ فائو در شهر رم ایتالیا مقوله خاک بازی و آموزش و ارتباط کودکان با خاک به‌عنوان یک اصل بنیادین در حفاظت خاک در قطعنامه پایانی گنجیده شد و در سطح ملی دفتر خاک کشاورزی در معاونت آب و خاک وزارت جهاد کشاورزی در اواخر سال ۱۳۹۷ در راستای تصویب قانون حفاظت خاک کشور تشکیل گردید که یکی از مواد اصلی این قانون آموزش در جهت حفاظت و نگهداری از خاک در سطح ملی می‌باشد. بدین منظور با توجه به اهمیت خاک، پرداختن به مقوله جایگاه آن درحوزه تعلیم و تربیت افراد، خصوصاً کودکان و نوجوانان و نوع نگرش و مفاهیم تربیتی موجود در جامعه، خانواده و سازمان‌های مربوطه بسیار با اهمیت می‌باشد.

آموزش‌های محیط‌زیست را می‌توان از پایه به طور آموزش رسمی آغاز نمود و تغییراتی را در نگرش، دانش و مهارت‌های دانش‌آموزان در رابطه با محیط‌زیست ایجاد نمود (کریمی، ۱۳۹۰). ولی از سوی دیگر، زیر بنای آموزش‌های رسمی، نوع تربیت تا سن شش سالگی در خانواده و مهد کودک‌ها می‌باشد؛ به‌طوری که بیشتر مفاهیم پایه و قالب اولیه ساختار شناختی مغز کودکان تا سن شش سالگی و پایین‌تر شکل می‌گیرد و خاک‌بازی و گل بازی به‌عنوان یکی از فعالیت‌های بسیار با اهمیت در این سنین که موجب تماس پوست کودک با خاک می‌گردد (Mayesky, 2002)، و در درک حسی پیکری، تکامل مراکز حسی در مغز، ترکیب اطلاعات دریافتی با شعور و عواطف و ایجاد بستر افکار انتزاعی (خلق ایده های نو)، پرورش قدرت تجسم فضایی، رشد مهارت‌های اجتماعی و محیط زیستی و غیره اثر دارد (زنوزی راد، ۱۳۹۸). با توجه به اینکه مغز انسان از سه لایه یا بخش اصلی تشکیل شده است (میرابوالقاسمی، ۱۳۹۳)، و در بخش ساقه مغز رفتارهای غریزی مانند گردش خون، تنفس، سیستم گوارش و غیره، در بخش میانی عواطف و احساسات انسان و در لایه فوقانی یا کورتکس مغز فعالیت‌های منطقی و تفکر انسان کنترل و انجام می‌گیرد (زنوزی راد، ۱۳۹۸). از این رو رفتارهای والدین در سنین پایین و نهی کردن فرزندان از ارتباط با خاک و زمین و گفتن جملاتی از قبیل، بچه دست به خاک و زمین نزن، کثیف است، علاوه بر بارگذاری باورهای نادرست در بخش تفکری مغز کودک در بخش انگیزه و عواطف و احساسات او نیز اثر گذاری مخربی خواهد داشت که تا سنین بالاتر و دوره‌های بعدی زندگی همراه شخصیت او باقی می‌ماند. از این رو بارگذاری مفاهیم پایه در سنین کودکی بسیار با اهمیت بوده به‌طوری که زیربنای رفتاری افراد در جامعه آینده در همان کودکی شکل اولیه بخود می‌گیرد. هدف از این پژوهش متأثر از مسائل مختلف در زمینه خاک، بررسی نظر دانش‌آموزان دختر در مدارس ابتدایی کرج از جهت تمیز یا کثیف بودن خاک می‌باشد.

مواد و روش‌ها

در این تحقیق با توجه به جایگاه خاک بر مبنای تاثیر بازی و خصوصاً خاک بازی و گل بازی بر فرایند رشد و آموزش کودکان و نوجوانان کارگاه‌های آموزشی با عنوان بیان مفاهیم پایه خاک و زمین به شیوه گل بازی در دو سال گذشته برگزار گردید. در این کارگاه‌های آموزشی علاوه بر بیان اهمیت خاک، آموزش در قالب یک داستان و خلق شخصیت عروسکی از گرد و غبار به نام روباه گرد و خاکی (Dusty Fox) که به موضوع فرسایش بادی اشاره دارد، انجام گرفت. روش مطالعه به صورت میدانی و جامعه آماری این تحقیق را تعداد ۱۵۳ نفر از دانش‌آموزان مقطع ابتدایی دبستان‌های دخترانه دکتر اسدی، شهید قندی و سوگند کرج تشکیل داده‌اند. ابزار گردآوری اطلاعات شامل طراحی پرسشنامه محقق ساخته بر مبنای سوالات جدول (۱) بود که با مصاحبه حضوری و انفرادی با هر یک از دانش‌آموزان تکمیل گردید. در مرحله بعد پاسخ‌های دانش‌آموزان به سوالات پرسشنامه، به محیط نرم افزار اکسل وارد شده و درصد هر گروه محاسبه و نمودارهای فراوانی ترسیم گردید. نحوه مصاحبه و معرفی شخصیت عروسکی که از گرد و غبار بر اثر کشته شدن یک روباه در شهر اهواز ساخته شده است در شکل (۱) و (۲) ارائه شده است.

جدول ۱. سوالات مورد استفاده در مصاحبه با دانش‌آموزان

ردیف	سوال	جواب
		بله خیر
۱	آیا شما خاک بازی و گل بازی می‌کنید؟ (سوال زمینه ساز)	
۲	آیا شما خاک بازی و گل بازی را دوست دارید؟ (سوال زمینه ساز)	
۳	آیا در صورت تمایل به خاک بازی والدین شما را منع می‌کنند و می‌گویند کثیف می‌شوید بازی نکنید؟ (سوال زمینه ساز)	
۴	آیا به نظر شما خاک تمیز است؟	
۵	آیا به نظر شما خاک کثیف است؟	

شکل ۱. نحوه مصاحبه با دانش آموزان و ثبت نظرات آن‌ها

روباه گرد و خاکی

در دو دهه اخیر پدیده گرد و غبار (DUST)، به عنوان یک مشکل زیست محیطی مناطق وسیعی از کشورهای و کشورهای منطقه و خصوصاً استان خوزستان را در ابعاد مختلف مورد تهدید قرار داده است. شناخت هر پدیده، شرط اولیه جهت مواجه شدن با آن می‌باشد که به نظر می‌رسد در منطقه خوزستان و بین النهرین به دلیل قرارگیری در انتهای حوضه زهکشی جریان‌های رودخانه‌ای و تامین آب مصرفی از رودخانه‌های پرآبی مانند کارون، کرخه، دجله و فرات در کنار درگیر بودن در اختلافات منطقه‌ای بین کشورها، ویژگی ذاتی طبیعت منطقه که بیابان بوده، به دست فراموشی سپرده شده است. در چند سال گذشته به دلیل همگرایی عواملی چون تخریب تالاب‌ها و مدیریت نادرست منابع آب و اراضی، شور شدن اراضی، خشکسالی‌ها و غیره، پدیده گرد و غبار با تکرار و شدت بیشتری نسبت به گذشته اتفاق افتاده است. از این رو با توجه به بحرانی شدن این پدیده و تاثیر منفی و گسترده آن در چند سال اخیر بر فعالیت‌های مختلف و تحمیل هزینه‌های زیاد بر زیر ساخت‌های انسانی و طبیعی استان و منطقه، ما را بر آن می‌دارد تا با بهره‌گیری از ظرفیت‌های اجتماعی با شیوه‌های هنری در شناساندن ویژگی‌های طبیعی منطقه گام برداریم. روباه گرد و خاکی از ذرات گرد و غبار در شهر اهواز که به صورت گل درآمده، ساخته شده است (یک شخصیت عروسکی) و در جستجوی جایگاه نمادین خود می‌باشد تا به ما انسان‌ها این پیام را برساند که جایگاه زمین و خاک بسیار با اهمیت بوده و هر جا ما به طبیعت آسیب برسانیم این آسیب در زمانی دیگر به ما بازخورد خواهد داشت.

روباه گرد و خاکی

گلوله تفنگ صدای روباهی را برای همیشه خفه کرد و پس از آن دیدم و شنیدم که فرزندت هر گاه نام روباه می‌آید دست‌های کوچک خود را به مانند تفنگی ساخته و می‌گوید همه روباه‌ها را باید کشت. حالا باور کودکی ما که با داستان‌های پدر درباره شیطنت و زیرکی روباه‌ها شکل گرفته بود برای فرزندان ما دیگر رویا نیست بلکه یک توهم مرگبار است که از لوله تفنگ تو بیرون آمده است.

روباه گرد و خاکی عروسکی
گلی ساخته شده
از گرد و غبار شهر اهواز
نظام اصغری پور دشت بزرگ
Nezam Asgharipour Dasht Bozorg
Ph.D.
Geomorphology
Nasgharipour@gmail.com

DUSTY FOX IS A FOX
THAT MADE BY
DUST OF AHWAZ CITY

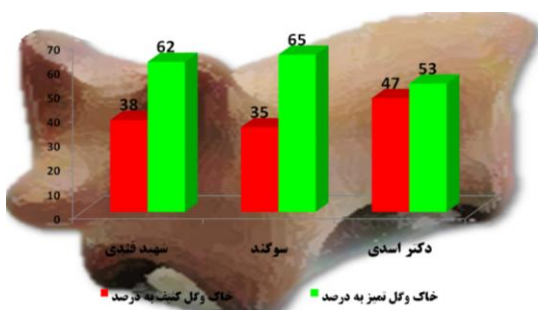
Dusty Fox

Bullet of your gun was choked the fox's voice forever, and then I saw and heard that your child if comes the fox names, His small hands like a gun out and says, All foxes should killed. Now, our childhood believe that was formed by father's stories about sly and cunning foxes, do not dream for our children but also is a deadly illusion that come out of the barrel of your gun.

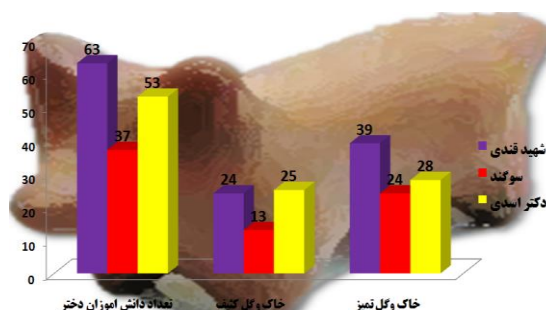
شکل ۲. شخصیت عروسکی روباه گرد و خاکی و نحوه خلق آن

نتایج و بحث

در این بخش نتایج مصاحبه‌های انجام گرفته قبل از برگزاری کارگاه‌های آموزشی با عنوان بیان مفاهیم پایه خاک و زمین به شیوه گل بازی در سه مدرسه ابتدایی دخترانه دکتر اسدی، شهید قندی و سوگند کرج ارائه و مورد بررسی قرار گرفته است. در مدرسه شهید قندی در ناحیه دو شهرکرج ۶۳ دانش آموز پایه ششم ابتدایی مورد مصاحبه قرار گرفتند که از مجموع کل این دانش آموزان، ۳۹ نفر (۶۲٪) نظرشان بر تمیزی خاک و تعداد ۲۴ نفر (۳۸٪) نیز نظر بر کثیف بودن خاک داشتند. در مدرسه سوگند در منطقه شاهین ویلای شهرکرج از ۳۷ دانش آموز پایه پنجم و ششم ابتدایی تعداد ۲۴ نفر (۶۵٪) نظر بر تمیزی بودن و تعداد ۱۳ نفر (۳۵٪) نظر بر کثیف بودن خاک داشته و در مدرسه دکتر اسدی در منطقه محمد شهر از ۵۳ دانش آموز پایه اول تا ششم ابتدایی تعداد ۲۸ نفر (۵۳٪) نظر بر تمیزی بودن و تعداد ۲۵ نفر (۴۷٪) نظر بر کثیف بودن خاک داشتند. نمودارهای تعداد و درصد فراوانی نظرات دانش آموزان در سه مدرسه مورد مصاحبه در شکل‌های (۳) و (۴) ارائه گردیده است.

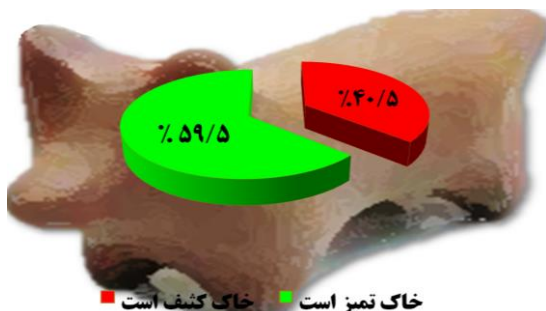

شکل ۴. نمودار درصد فراوانی نظرات دانش آموزان در سه مدرسه مورد آزمون

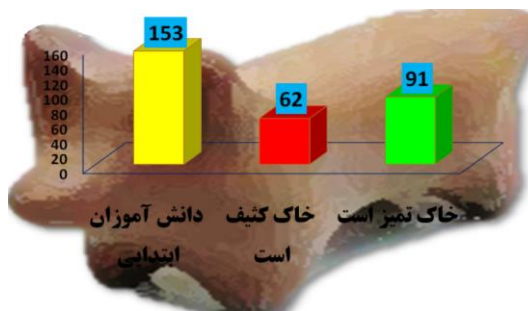

شکل ۳. نمودار تعداد فراوانی نظرات دانش آموزان در سه مدرسه مورد آزمون

بررسی مجموع نظرات دانش آموزان در سه مدرسه ابتدایی دخترانه شامل دکتر اسدی، شهید قندی و سوگند به میزان ۱۵۳ دانش آموز نشان داد که از این تعداد ۹۱ نفر معادل ۵۹/۵ درصد دانش آموزان نظر بر تمیزی بودن خاک و تعداد ۶۲ نفر معادل ۴۰/۵ درصد آنها نظر بر کثیف بودن خاک داشتند. در شکل (۵) نمودار فراوانی تعداد و نظرات دانش آموزان و در شکل (۶) نمودار درصد فراوانی نظرات آن‌ها ارائه گردیده است.

شکل ۶. نمودار درصد نظرات کل دانش آموزان آزمون شده

شکل ۵. نمودار فراوانی کل دانش آموزان آزمون شده

در این مطالعه دیدگاه دانش آموزان در خصوص تمیزی بودن خاک در سطح متوسط (۵۹/۵٪) بود که این نتیجه گویای آموزش ناکافی و عدم شناخت صحیح دانش آموزان در خصوص درک ماهیت خاک که جوهره‌ی اصلی آفرینش بشر است، می‌باشد. نتایج مطالعات، صالحی و همکاران (۱۳۹۲) و اسدی و همکاران (۱۳۹۷) نیز تایید کننده عدم آموزش کافی در خصوص محیط زیست و مسائل مربوط به آن است. نگرش را مجموعه نسبتاً پایداری از احساسات، باورها و آمادگی‌های رفتاری اشخاص، اندیشه‌ها و گروه‌ها تعریف کرده‌اند. در تعریف دیگر، نگرش حالتی درونی است که برای عمل ایجاد آمادگی می‌کند و در نتیجه حالت روانی است که بر انتخاب فرد در مورد عمل شخصی‌اش نسبت به یک شیء یا رویداد تأثیر می‌گذارد (شبییری، ۱۳۹۶). ارائه برنامه‌های آموزشی قابل درک و فعالیت‌های شاد، سرگرم کننده و مناسب با سن دانش آموزان، از قبیل (کارگاه‌های گل بازی و مجسمه سازی، اجرای نمایش، مسابقات نقاشی، شعر و داستان نویسی) و شرکت فعال دانش آموزان در این برنامه‌ها، می‌تواند یکی از راهبردهای مؤثر در جهت تغییر نگرش آن‌ها نسبت به خاک و چه بسا زمینه‌ساز شکوفایی استعدادهای آنان باشد. ویلسون معتقد است که یادگیری مفاهیم باید از طریق بازی و نمایش،

خود جوش و بدون محدودیت و غیر رسمی باشد (Wilson, 2011). در شکل (۷) و (۸) تصاویری از برگزاری کارگاه‌های آموزشی ارائه شده است. پس از برگزاری کارگاه‌های آموزشی، از معلمین در مورد نتایج و نظر دانش آموزان نسبت به برگزاری کارگاه‌ها سؤال پرسیده شد. معلمین اظهار نمودند که دانش آموزان از برگزاری کارگاه آموزشی ابراز خوشحالی نموده و خواهان برگزاری مجدد آن بوده‌اند. بنا به گفته معلمین، در بعضی از دانش آموزانی که انتظار نداشتند، خلاقیت‌هایی مشاهده شده است که موجب تغییر نظر معلمین نسبت به این دانش آموزان شده است.

نقش والدین در انتقال صحیح مفاهیم به فرزندان نیز حائز اهمیت می‌باشد. خانواده اولین اجتماعی است که کودک آن را می‌شناسد و ویژگی‌های فردی والدین بر نگرش و رفتار فرزندان نسبت به جامعه و محیط زیست اثر می‌گذارد. انتقال یک مفهوم نادرست در ذهن فرزند از سنین کم، مانند (نباید با خاک بازی کنید، چون کثیف است)، باعث پذیرش اجتناب ناپذیر آن از سوی فرزند و همچنین ایجاد یک نگرش نادرست بدون بررسی و علت‌یابی آن می‌شود و قطعاً بر رفتار حال و آینده آنان بر محیط زیست اثر می‌گذارد. علاوه بر آن، نقش آموزش و پرورش به عنوان اصلی‌ترین نهاد علمی در ارتقای دانش زیست محیطی دانش آموزان نیز حائز اهمیت است. این آموزش می‌تواند به شیوه‌های گوناگون از جمله اختصاص کتاب‌های درسی که با بیانی روان مفهوم محیط زیست و اجزای آن را به دانش آموزان آموزش می‌دهند، صورت پذیرد. تأثیر آموزش‌های زیست محیطی به دانش آموزان در آگاهی و نحوه رفتار با محیط زیست در مطالعه اسدی و همکاران (۱۳۹۷) تایید شده است. Alaydin و همکاران (۲۰۱۴) نقش والدین و آموزش مدرسه را در این امر تأیید و معتقدند که معلمان به اندازه کافی آموزش‌های لازم در خصوص مسائل زیست محیطی را ندیده‌اند. صالحی و همکاران (۱۳۹۲) در نتیجه پژوهش خود بیان نمودند که ۸۳٪ از دانش آموزان بر این باورند که میزان مسائل مطرح شده در مورد محیط زیست در کتاب‌های درسی آن‌ها کم و بسیار کم است.

بنابراین ارائه آموزش‌های مرتبط با محیط زیست در درجه اول به والدین و سپس در مدارس، به ویژه به معلمان به عنوان اجزای اصلی نظام آموزشی (از آنجاییکه مدرسه خانه دوم دانش آموزان به حساب می‌آید و ساعات زیادی از وقت دانش آموزان در آن سپری می‌شود و بسیاری از آموزه‌های اجتماعی و فرهنگی در آموزش‌های مدرسه‌ای شکل می‌گیرد)، باید در برنامه‌های آموزش شناخت اجزای محیط زیست و حفاظت آن مورد توجه قرار گیرد.

کودکان نسل آینده را تشکیل داده و مسئولیت ارتباط نسل حاضر با نسل‌های آینده را بر عهده دارند و بنابراین مهم‌ترین گروه هدف آموزش‌های زیست محیطی هستند. لازمه زندگی پایدار در یک جامعه شناخت صحیح محیط زیست و کسب مهارت‌های لازم در نحوه رفتار با آن است. با وجود مطالعات صورت گرفته در زمینه بررسی دانش و نگرش دانش آموزان نسبت به مسائل زیست محیطی، این مطالعه با هدف بررسی دیدگاه دانش آموزان نسبت به خاک و بررسی تأثیر منع گل بازی توسط برخی والدین در پاسخ به سؤال اصلی تحقیق "به نظر شما خاک تمیز یا کثیف است" انجام شد. بر اساس نتایج، نوع انتقال مفاهیم توسط والدین و خصوصاً مادران در سنین قبل از ۶ سالگی در دیدگاه دانش آموزان نسبت به خاک تأثیر گذاشته است. به عبارت دیگر این نوع اطلاق و آموزش در مورد خاک در دوره سنی قبل از ۶ سالگی علاوه بر بارگذاری یک باور و الگوریتم نادرست در بخش کورتکس مغز، بر عملکرد بخش میانی مغز که مرکز عواطف و احساسات انسان است، تأثیر منفی دارد و همچنین می‌تواند بر کارکرد مغز تأثیر منفی گذاشته و بر کاهش قدرت تخیل ذهن اثر قابل توجهی بگذارد. بنابراین توصیه می‌شود که فرزندان خود را از گل بازی منع نکنید و بگذارید که از این طریق احساسات و عقاید خویش را بیان و مهارت‌های اجتماعی‌شان را ارتقا دهند و محیط زیست خود را بهتر شناخته و در راستای حفاظت آن گام بردارند.

شکل ۸. نمونه‌ای از کارهای ساخته شده در کارگاه آموزشی

شکل ۷. کارگاه بیان مفاهیم زمین و خاک در مدرسه شهید قندی

نتیجه گیری

نتایج حاصل از مصاحبه و ثبت نظرات دانش آموزان در این پژوهش نشان داد که از ۱۵۳ دانش آموز مورد آزمون، حدود ۴۰/۵٪ (۶۲ نفر) نظر بر این داشتند که خاک کثیف می‌باشد که این دیدگاه نتیجه نوع انتقال مفاهیم توسط والدین و خصوصاً مادران در سنین قبل از ۶ سالگی در جلوگیری از گل بازی بچه‌ها بوده است. در این پژوهش تنها نظرات دانش آموزان در سه مدرسه دخترانه در مقطع ابتدایی شهر کرج بررسی شد. بنابراین نتایج آن برای سایر دوره‌های تحصیلی و همچنین مدارس پسرانه قابل تعمیم نیست. پیشنهاد می‌شود، بررسی دیدگاه دانش آموزان نسبت به خاک در پژوهش‌های آینده، علاوه بر مدارس دخترانه در مدارس پسرانه و همچنین سایر مقاطع تحصیلی مورد بررسی قرار گیرد و همچنین گستره‌ی جغرافیایی جمله "به خاک دست نزن، کثیف است" به عنوان یک آموزش نادرست از سوی برخی والدین و نقش متغیرهای دیگری از جمله محل زندگی، سن، تحصیلات و شغل و درآمد والدین در پاسخ به سوال اصلی تحقیق (به نظر شما خاک تمیز یا کثیف است؟) مورد بررسی قرار گیرد.

منابع

- اسدی، م، نقی‌زاده، م، م، مظلومی، س. و غضنفری، ز. ۱۳۹۷. بررسی دانش، نگرش و رفتارهای مسئولانه زیست محیطی دانش آموزان دختر مدارس متوسطه اول. نشریه پایش، ۱۷ (۶): ۶۷۷-۶۸۶.
- امین سلماسی، ب. ۱۳۹۶. ترجمه تاریخ هنر، نوشته مریلین استاکستد و مایکل کاترن، انتشارات فخرآکیا.
- زنوزی راد، م. ۱۳۹۸. دانشجوی پست دکترا علوم اعصاب تکاملی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، مصاحبه حضوری نویسنده، شانزدهم خرداد ماه.
- شبییری، م. و عبدالهی س. ۱۳۸۸. نظریه‌ها و کاربردهای آموزش محیط‌زیست». تهران: دانشگاه پیام نور.
- شبییری، م. ۱۳۹۶. بررسی نقش سبک‌های تفکر در نگرش و رفتار محیط زیستی دانش آموزان. فصلنامه علمی پژوهشی تعلیم و تربیت، ۳۳ (۲)، ۶۶-۴۱.
- صالحی، ص.، پازوکی نژاد، ز. و امامقلی، ل. ۱۳۹۲. آموزش و پرورش و محیط زیست. مجله علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز، ۶ (۲۰): ۱۷۱-۱۹۰.
- صبور، م.ر.، امیری، ا. و دزواره، ق. ۱۳۹۵. مهندسی و پاکسازی خاک تالیف ساتن ساترسان، انتشارات دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی.
- کریمی، س. ۱۳۹۰. چگونگی ایجاد و مدیریت مدارس زیست محیطی در کشورهای پیشرو و ارائه مدلی با قابلیت اجرایی در ایران. دانشگاه پیام نور واحد شهر ری.
- میرابوالقاسمی، ا.ح. ۱۳۹۳. مرغ سخنران. انتشارات سخنوران.
- Alaydin, E., Demirel, G., Altin, S. and Altin, A. 2014. Environmental Knowledge of Primary School Students: Zonguldak (Turkey) Exampl, Procedia - Social and Behavioral Sciences, 141: 1150-1155.
- Mary Mayesky. 2002. Creative Activities for Young Children. Publisher Delmar and Thomson Learning.
- Wilson, C. 2011. Effective approachesto connect children with nature, Publishing Team, Department of Conservation, PO Box 10420, The Terrace, Wellington 6143, Newzeland.

16th Iranian Soil Science Congress

University of Zanjan, Iran, August 27-29, 2019

Topic for submission: Soil, Culture, Art and Clarifying its Importance

Investigation of soil setting in point of view of elementary students of Karaj city

Asgharipour Dasht Bozorg^{*1}, N. ., Gharibreza², M., Zonouzi Rad³, M., Norouzi, A.⁴

¹ PhD of Geomorphology., Soil Conservation and Watershed Management Research Institute, Tehran, Iran

² Assistant Prof., Soil Conservation and Watershed Management Research Institute, Tehran, Iran

² Post PhD Candidate Neurosciences Development., University of Medical Sciences, Iran

³ M. Sc. Soil Resource Management., Agricultural Sciences and Natural Resources University of Khuzestan, Iran

Abstract

Earth is only live planet in the universe where known as human mother. Soil as main component of the earth is host and territory of human, flora and fauna and known as the great position in different cultures, religions and knowledge of human being. Therefore, any deficiency on this position will bring unfortunate fate for all alive things. Accordingly, enhancing of knowledge through training of environmental values provide direct consequences on soil conservation and other environmental phenomenon. Present research was implemented to identify setting and value of soil among elementary schools students. In total, 153 students of Asadi, Ghandi and Sougand schools of Karaj city have selected and questionnaire forms have been filled. Results shows 91 students believed that soil is clean and reliable material, while 62 students assumed that soil is dirty and polluted material. Investigation showed that positive and negative opinions about soil has been dictated from parents and somehow from school trainings. Present research concluded that comprehensive social training in different levels of students is necessary to increase importance of natural phenomenon especially soil in terms of conservation and general respects.

Keywords: Earth and soil, Environmental value, Karaj schools, Training

* Corresponding author, Email: nasgharipour@gmail.com